

Popüler Kültürde Ölümsüzlük Arayışına Teknolojik Bir Yorum: “Upload” Dizisinde “Sanal Cennet” ve “Dijital Kapitalizm”¹

Esma ALTINDAŞ²

Öz: Dijital dünyanın çeşitli alanlarda gelişim göstermesiyle yapay zekâ gündeme gelmiş ve çeşitli alanlarda insanlara hizmet sunulmuştur. Bu hizmetler, hayatı kolaylaştırmanın yollarını belirli bir ücret karşılığında sunarken, insanların bu gelişmelere adaptasyonu hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Popüler kültürde kabul gören bu gibi hayatı kolaylaştıran hizmetler de kitleler tarafından rağbet görmektedir. Bu araştırmanın konusu olan belleğin sanal dünyaya aktarılması, bir süredir dizi ve filmlerde sıkça işlenmeye başlamıştır. Bu çalışmada, “Upload” dizisinde yer alan insanların teknolojiyi kullanarak nasıl bir “sanal cennet” algısı oluşturduklarının ve gerçek hayatta var olan kapitalist sistemin, bu sanal dünyaya, nasıl adapte edildiğinin gösterilmesi amaçlanmaktadır. Konunun anlaşılabilmesi ve karakterlerin tanıtılması bakımından, nitel araştırma yöntemi esas alınarak on bölümden oluşan birinci sezon izlenmiş analiz edilerek değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, dizide insanların yakınlarını tekrar görebilme şansının yanında, insanların tekrar oluşturulan bedene aktarılması umudunun verildiği görülmektedir. İnsan belleğinin “sanal cennet”e aktırılmasını destekleyenlerin yanı sıra karşıtların da olduğu görülmüştür. Sosyal sınıfların net olarak yansıtıldığı, dini ve kültürel öğelerin kullanıldığı bu dizide, gerçek dünyaya yakın bir sistemin oluşturularak dijital kapitalizmin öngördüğü döngüye sıkışan insanların yaşantıları yansıtılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Dijital Kapitalizm, Sanal Cennet, Ölümsüzlük, Popüler Kültür

A Technological Interpretation of the Quest for Immortality in Popular Culture: “Virtual Heaven” and “Digital Capitalism” in “Upload” Series

Abstract: Artificial intelligence has become more prominent as the digital world expands in many areas, offering services to people across a range of industries. People quickly adjust to these developments, even though these services provide ways to make life easier for a fee. Such life-facilitating services that are accepted in popular culture are also in high demand among the masses. The topic of this research, which is the transference of memory to the virtual world, has long been the subject of TV shows and motion pictures. The purpose of this study is to demonstrate how people's perceptions of a "virtual paradise" are created through the use of technology in the "Upload" series, as well as how the real-world capitalist system is adapted to this virtual world. To clarify the subject and introduce characters, the first season, consisting of ten episodes, was watched, analyzed and evaluated based on a qualitative research approach. According to the research, people are given the opportunity to see their relatives in the series and have the possibility of having their bodies recreated. It has been noted that there are those who are in favor of and against moving human memory to a "virtual heaven." In this series, where social classes are clearly represented and religious and cultural elements are used, the lives of people trapped in the digital capitalism cycle are reflected by creating a system that is close to the real world.

Keywords: Digital Capitalism, Virtual Paradise, Immortality, Popular Culture

¹ Bu çalışma, 2-3 Mayıs 2024 tarihleri arasında düzenlenen III. Dil, Kültür ve Edebiyat Öğrenci Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

² Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Halkbilimi Bölümü Öğrencisi (altindasesma5@gmail.com)

Giriş

Teknolojinin gelişmesiyle toplumlar daha çok veriye ulaşım olanağı kazandılar ve birbirleriyle daha çok etkileşim halinde olmaya başladılar. Bununla birlikte yapay zekanın sağladığı kolaylıklar da bir süredir gündemde sıkça yer almaya başladı. Herhangi bir ürüne hemen ulaşımında alternatif yollar ve ürün çeşitliliği gibi kolaylıklar sağlanması, talebi artırmış, insanlara bu konuda güven vermenin yanında, teknoloji açısından da yeni pazarlama konuları yaratmıştır. Böylece teknoloji kapsamında büyük bir sektör oluşmuş ve teknoloji, insanların talepleri yönünde şekil alan bir mecra haline gelmiştir. Bunlardan biri ise “yapay zekâ”dır.

Filmlere ve dizilere konu olan yapay zekâ, birçok terimin ve olgunun da ortaya çıkmasına neden olmuştur. “Sanal gerçeklik”, “simülasyon” ve “metaverse” gibi kurgular, insanları sanal dünyaya taşıyan ve orada kendi kurallarını koyabilecekleri, hayallerini gerçekleştirebilecekleri ortamlar oluşturmaktadırlar. Bu ortamların oluşmasında insanların hayal güçleri devreye girmekte ve istediklerini -geçici de olsa- belirli bir ücret karşılığında gerçekleştirebilme imkanını elde etmişlerdir. Bu bağlamda, kullanıcılara önce ücretsiz olanaklar sunulup daha sonra üyelik veya abonelik gibi adımlarla müşterileri kendine bağlayan bir “dijital kapitalizm”den bahsetmek mümkündür. Dijital ortamda yaşanan kapitalizm, ticarileşme ve metalaşmayı öne çıkaran dijital kapitalizm, internet ve ekonomiyi de kapsar hale gelmiştir. Bu yeni kapitalizm bağlamında birçok yeni kavram ortaya çıkmış ve bu alana özel şirketler oluşmuştur. Dijital alanda gerçekleştirilen bu atılımlar, kitleleri kendine çekmekte, şirketlerin bu alanda büyümesine ve değerlerinin artmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle de internet sanal bir pazara dönüşmüştür (Demirkaya ve Koyuncu, 2021:179).

Popüler kültür ise modernleşme ile birlikte insanların günlük yaşamlarında teknoloji vasıtasıyla ulaştıkları, gündemde olan ve büyük kitlelerin aynı anda yaşadığı kültür haline gelmiştir. Bu kültür, hızlı yayılmasının yanında çabuk değişebilen bir yapıya sahiptir. Güncel bir yapıya sahip olması, onu, popüler bir olgu haline getirmektedir (Coşkun, 2012: 840-841). Popüler sinemada da, gündemde olan konular ele alınmış ve insanların dikkatini çeken filmler üretilmeye başlanmıştır. Bunun gerekçesini ise şu şekilde açıklayabiliriz: “Popüler filmler, ticari kazançlarını üst düzeyde tutabilmek için izleyiciye büyümlü bir dünya sunabilmektedir. İzleyici bu filmler aracılığıyla, kurmaca dünyada sonsuz özgürlüğe kavuşurken, gerçek mekân olan sinema salonundaki tutsaklığının farkına varmaz” (Gültekin, 2018:1). Popüler sinemada yer alan ve araştırma konumuzla benzerlik taşıyan filmlerden bir tanesi de “Ready Player One”dır. Yine sanal bir evren tasvirinde bulunmaktadır. Film, dünyanın yaşanmaz bir hâl aldığı 2045 yılında geçmektedir. Bilim kurgu olarak çekilen filmde, insanların sanal gerçeklik gözlükleriyle

Metaverse dünyasının içinde hayatlarını şekillendirdikleri ve bu dünyanın içine çekildikleri anlatılmaktadır. İnsanlar memnun olmadıkları hayatlarından bu oluşturulan dünyaya kaçmakta ve adeta bu dünyanın tutsağı haline gelmektedirler. Gerçek dünyada memnun olmadıkları hayatlarını ve bedenlerini değiştirerek, ütopya evreninde sahip olmak istedikleri beden ve hayatlarını istedikleri gibi oluşturmaktadırlar (Aydınalp, 2023:490-491). Bu çalışmada ele alınan “Upload” TV dizisi de, “ Ready Player One” filminde olduğu gibi, sanal dünyanın insalara sunduğu imkanları gündemine alan bir yapımdır. Ölüm sonrası yaşamın tasvir edildiği bir dünyanın oluşturulmasını ve hayatı nasıl etkilediğini konu alan bir dizidir. Gerçek dünya ve “sanal cennet”in bağlantılı olarak ele alındığı dizide, insan ihtiyaçlarını göz önünde tutularak kapitalist sistemin yansımaları görülebilmektedir.

Bu konunun seçilmesindeki neden, günümüzdeki teknolojik gelişmelerin hem film ve dizilere yansıtılması hem de aslında gerçekleşmesi olası süreçlere dönüşmekte olmasıdır. Tıpkı bir zamanlar robotların konu edildiği filmlerin ve dizilerin günümüzde gerçeğe dönüşmesine benzer olarak -yapay zekanın giderek etkili olduğu düşünüldüğünde- “Upload” dizisinde anlatılanların da gerçeğe dönüşmesi şaşırtıcı olmayacaktır. Nitel araştırma yöntemi ile analiz edilen bu çalışmada bir bilim kurgu dizisi olan “Upload”un, insanlara ölüm sonrası “sanal cennet” adı altında alternatif bir yaşam hazırlaması ve bu bağlamda kapitalist sistemin, oluşturulan dünyadaki baskın rolün etkisini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Böylece “Upload” dizisinin hem nasıl bir “sanal cennet” algısı oluşturduğu hem de gerçek hayattaki kapitalist sistemin bu sanal dünyaya nasıl adapte edildiği gerekçeleriyle ortaya konulmaktadır.

Konunun anlaşılması ve karakterlerin tanıtılması bakımından nitel araştırma yöntemi esas alınarak on bölümden oluşan birinci sezon izlenmiş ve analiz edilerek değerlendirilmiştir. Dizi izlenirken amaç ve sorulara yönelik bir bakış açısıyla takip edilmiş ve konuyla ilgili kavramların tanımlamalar yaparak açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Çalışma, literatür taraması yapılarak düzenlenmiş, konuyla ilgili olabilecek dizi ve filmlerde değerlendirilerek en uygun örneklerle desteklenmiştir. Elde edilen verilere göre, çalışma on bir alt başlık haline getirilmiş ve nitel araştırma yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sırasında diziden alıntılarda yapılmıştır. Dizide insanın ölümsüzlük arayışı doğrultusunda ürettiği çözümlerin ve bu çözümlere “dijital kapitalizm”in yansımalarının neler olduğu, gerçek hayattaki toplumsal olayların dizide ne şekilde ele alındığı sorunsallarıyla analiz yapılmıştır

Popüler sinemada “sanal gerçeklik” kavramı, insanların bir nevi hayallerini gerçekleştirdikleri bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kullanıcılar, duyu organlarını aldatarak, sanal gerçeklik teknolojisi VR sayesinde sayısal bir dünyanın içine dalabilmektedirler. Dolayısıyla bu ortamda

gerçeklik ve sanal kavramları bir dönüşüme uğramaktadır (Ağaoğlu Ercan, 2019:115). Upload dizisinde bu dönüşüm gerçekleştirilirken, insanların daha iyisini ve yenisini alması konusunda teşvik edilmesi de meşru görülmektedir. Dizideki bazı sahnelerde daha iyi hizmet sunulması için yükseltme ve ürün satın almanın bu sanal hayatı kolaylaştıracağı yönünde bir algı oluşturulduğuna yönelik vurgular da yapılmaktadır.

“Upload” dizisinin anlaşılması ve sorunsallara yanıt verebilmek için çeşitli başlıklar üzerinden değerlendirme yapılmaktadır. Bunlar; “Ölümsüzlük Arayışı”, “Sanal Gerçeklik”, “3D ve Daha Fazlası”, “Pazarlama Arz ve Talep”, “Dinsel ve Kültürel Ögeler”, “Kapitalizm ve Sınıf”, “Kurallar Dünyası”, “Hizmet Çeşitliliği”, “Yüceltme ve Ötekileştirme”, “Luddist /Luddizm” ve “Umut”tur.

Dizinin yayınlandığı platform olan Amazon, diğer platformlar gibi ağını genişletmek ve her yaştan izleyiciye ulaşmak için çalışmalar yapmaktadır. Amazon, 2005 yılında Amerika’da “Amazon prime”ı kurmuş ve sonraki yıllarda birçok ülkede erişime açılmıştır. Türkiye’de ise 2020 Eylül ayından itibaren kullanıma açılmıştır. Satın alan kişiler, platforma televizyon, tablet ve telefondan ulaşabilmektedirler. Vizyondaki diğer filmleri de satın alma imkânı sağlayan Amazon prime, alt yazı ve seslendirme seçenekleri ile mümkün olduğunca geniş kitlelere ulaşabilmeyi hedeflemektedir (Burç ve Tanrıyeri Mazıcı, 2023:141).

“Upload” dizisi, 1 Mayıs 2020 yılında yayınlanmış bilim kurgu, dram ve gizem türünden bir dizidir. Bilim kurgu türü, dünya dışı varlıklar, yaşadığımız gezegen ile ilgili felaket senaryoları, distopyalar ve zaman yolculukları gibi çeşitli konulara odaklanmakta, seyircilerin hayal gücünün sınırlarını zorlamakta, günümüzde yapay zekayla da seyirciye ulaşmaktadır (Yılmaz ve Turan, 2018:281). Sanal bir dünyayı konu edinen ve bunu da yapay zekâ ile sağlayan “Upload”da bilim kurgunun örneklerindedir.

Bölümlerin uzunluğu yaklaşık 46 dakika olan dizi, içerik olarak Black Mirror ve Years serilerine benzerlik taşıyan bir yaklaşıma sahiptir. Dizi, 2033 yılında ve teknoloji çağının en üst seviyede olduğu zamanda geçmektedir. ABD yapımı olan bu dizi, ölüm sonrası hayatı simülasyon ile oluşturulmuş ve birçok kapitalizm simgesi barındıran bir yapımdır. Dizinin yazarı ve yönetici yapımcısı Grek Daniels’dir.

Dizide, insanlara “sanal cennet” adı altında umut vadedilmektedir. İnsanların, ölümden sonra belli bir ücret karşılığında belleklerin sanal dünyaya aktarılması ve sonrasında gerçek ve sanal dünya arasında var olmaya çalışan insanların başına gelen olayları ele almaktadır. Dizide, kültür ve inanç kapsamında birçok öğenin yanında cinsellik ve eşcinsel konularına da yer verildiği

görülmektedir. Gerçek hayattaki yaşam biçimlerinin “sanal cennet”te de tasvir edilmesi diziyi farklı bir perspektif kazandırmakta fakat “sanal cennet” olsa dahi insanların sınıfsal ayrıma maruz kalabildiklerini göstermektedir.

Dizi, bilgisayar programcısı Nathan Brown’ın, 27 yaşında geçirdiği otonom kazası sonucu durumunun kritik hale gelmesiyle başlar. Onun iki seçeneği vardır: Ameliyat veya “yüklenme”. Kız arkadaşının ısrarı ve sponsorluğunda yüklenmeye karar verilir ve bilinci Lake Wiew isimli “sanal cennet”e aktarılır. Sanal dünyadaki eksiklikleri görünce Nathan pişman olur. Burada ona, müşteri hizmetleri temsilcisi olan “melek” kod adlı Nora eşlik etmeye başlar. Bu yerin eksiklikleri için de Nora: “Cennetin kusurları orayı gerçek kılar. Hayat mükemmel değil yine de, hayat en sihirli armağan” der ve durumu toparlayabilmek için: “Bir tanrı varsa muhteşem olmalı çünkü bizi önce can sonra da olabildiğince devam ettirmek için minnettarlık ve yaratıcılık verdi” (1.sezon 1. Bölüm Nora, 40:54-41:01). ifadeleriyle “sanal cennet”i kabullenmesi yolunda adımlar atmasını sağlar ve olaylar bu şekilde başlar.

Dizinin ölüm konusunu farklı bir çerçevede işlemesi insanlar arasındaki düşünce dünyasını da değiştirmektedir. Ölüm:“Birey için kaçınılmaz ve geri dönüşü olmayan, birey tarafından tecrübe edilen önemli bir olay” (Turhan, 2021:85) olarak tanımlanabilir. İnsanlar yüzyıllardır ölümsüzlüğün çaresini aramıştır ama kaçınılmaz son hep gerçekleşmiştir. Günümüzde hayatımızı olumlu veya olumsuz yönlerde etkileyen teknolojik atılımlar, sektörün bu yönde çareler üretmeye başlamasına sebep olmuş, böylece ölümsüzlük iksiri olmasa da bir avatarla insanlara farklı dünyaların kapıları açılmıştır. Hatta insanlara, İstanbul’da ebediyyen sanal arsa sahibi olabilme imkânı sunmuştur.³ Buradan yola çıkarak ölümden sonra nereye gideceğini tam olarak bilemeyen insanoğlunun, durumunun, popüler kültürde “Upload” dizisiyle nasıl yansıtıldığını görebilmekteyiz.

Ölümsüzlük Arayışı

İnsanların bilinmezlik olarak tanımladığı ölümün, nasıl olacağını bilmek istemelerinin yanı sıra bundan nasıl kaçılacağını yollarını da aradığı söylenebilir. “Birey ölümsüz olma arzusuna, somut bir bedenle yaşama devam etme imkânı bulamadığından, yaşadığı çağa özgün; bilimsel, teknolojik ve toplumsal gelişmeleri baz alarak popüler olanın getirisi ile yeni ve kendine has kalıcı çözümler üretme çabası içerisine girdi” (Piyadeoğlu, 2021, 481). Dizide ölümsüzlük, yaşamda kalmak ile değil, ölüm sonrasında yaşamın nasıl devam ettirileceği ve nasıl bir alternatif hayat tasarlanabileceği sorularına yanıtlar geliştirilmiştir. Bu nedenle de dizide

³“ Ovr evreninde Türkiye’de 20 bin, İstanbul’da 11 bini aşkın parselin satın alındığı gözüküyor”. <https://www.diken.com.tr/metaversede-istanbulun-sanal-arsalarina-ilgi-buyuk-parseli-500-liraya-dayandi/> Yayın tarihi:15.01.2022 Son erişim tarihi:03.07.2023

gerçeğe yakınlık dikkate alınmıştır. Dizide geçen bir söz aslında dizinin hangi yönde şekillendiğini, değişimin nasıl olduğunu göstermektedir: “Ya eski moda şekilde ölürsün ya da sonsuza dek birlikte oluruz.” Bu söz, normal ölümün de demode olduğu bir dünyada, teknolojik bir ölüm şeklinin nasıl gerçekleşeceğini anlatıldığı bir sanal evren tasvirini işaret etmektedir.

Dizide aslında insanların inançlarının da yansıtıldığı görülmektedir. İnsanlar normal şekilde öldüklerinde diğer tarafta kendilerini nelerin beklediğini ve yakınlarıyla ne şekilde görüşeceklerini bilemediklerinden, kendilerine “sanal cennet” kurarak tüm ailenin orada olmasını ve kuralların kendi istekleri doğrultusunda işlenmesini hedeflemektedirler. Bunu yaparken bedenlerine uygun avatar oluşturulması da öldükten sonra da aynı şekle sahip olacaklarını tahmin etmelerinden kaynaklanmaktadır. Oluşturulan bu dünyaya insanların belleklerini aktarmaları, aslında yakınlarını kaybetme ve bir daha görüşememe korkusundan kaynaklanmaktadır. Fakat bu korkunun giderilmesi yönünde yapılan iletişim odaklı çalışmalar pekte kişisel verilerin korunmasına yönelik yeterli güvenilirliği sağlamamaktadır. Dizide her ne kadar teknolojinin bütün olanaklarıyla bir iletişim sağlanmış olsa bile, mahremiyet konusunda güvenilirliği oluşturduğu görülmemiştir. Dolayısıyla dizide, “sanal cennet” kontrol edilen bir mekandır. İster ailesi ister para sahipleri olsun, bu kontrol ile bir şekilde ölen kişinin hayatına karışılmakta ve hiçbir zaman insanın özgür olamadığı vurgulanmaktadır.

Sanal Gerçeklik

Dijital dünyada sunulan “şeyleri” kabul etmek için mükemmel yakın olması beklentisinin hâkim olduğu söylenebilir. Dizideki oyunlar, alışveriş seçenekleri, sosyal medya olanakları “sanal cennet”i gerçeğe yakın olarak algılamasını sağlamaktadır. Dizide bir “sanal cennet” oluşturulduğu gibi insanları gerçeğe yakın bir avatar içinde yaşamının imkanı da sunulmuştur. Burada da aslında teknolojinin ne kadar ilerlediğini görülmektedir. Tasarlanan dünya ne kadar gerçek dünyayla benzerlik taşırsa , o kadar talep oluşmaktadır. İnsanlar gerçek hayatta ulaşamadıkları istediklerine, burada hızlı bir şekilde ulaşım sağlıyor olmaları, insanların yüklenme konusunda daha istekli ve koşulsuz kabul etmelerinin yolunu açmaktadır.

3D ve Daha Fazlası

Dizide gerçek ve sanal dünya arasındaki iletişim teknolojiyle sağlanmıştır. İnsanlar, günümüzde 3D gözlükler ve özel giysilerle gerçeğe yakın hissetme deneyimlerini, sanal dünyaya da taşınmış ve bu dizide de yer almıştır. Bunun yanı sıra dizide, holografik telefonlar, sürücüsüz araçlar, yapay zekâ yardımcıları ve 3D gıda yapımı ile tüm bunların mümkün olduğu bir zaman yansıtılmaktadır. Bu araçlarla insanların, birbirleriyle buluşması, iletişim kurması ve

ilişkilerini devam ettirilmesi sağlanmaktadır. Bunların geliştirilebilmesine yönelik ürünlerin satıldığı ve farklı imkanların sağlandığı bir dünya oluşturmuştur. Tabii ki bunun için gerekli varlığa sahipseniz, bu imkanlardan yararlanabilirsiniz. Böylece gerçek hayatta işleyen kapitalist sistemin, oluşturulan “sanal cennet”te geçerliliğini koruması sağlanmaktadır. İlerleyen bölümlerde bu dünyada yer almak her insanın hayali gibi gösterilmiş ve insanların bu amaç için çalışması gerektiği algısı yaratılmıştır. Ayrıca bu sisteme karşı çıkan bir kesimin de olduğu görülmektedir.

Pazarlama Arz ve Talep

Bu “sanal cennet”te insanların yaptıkları iyilikler, kötülükler veya yardımlar geçerli değildir. Ancak insanların parası varsa çeşitli hizmetlerden yararlanmaları söz konusudur. Burada, karakter, davranış ve normlar önemli değildir; müşteri memnuniyetinin esas alan sistemler mevcuttur. Kullanıcıları daha iyisini ve yenisini almaya teşvik eden unsurlar vardır. Dizide bazı sahnelerde satın almanın hayatı kolaylaştıracağı sık sık vurgulanmaktadır. Bu yönüyle gerçeklik algısı “satın alma” fenomeniyle sağlanmaya çalışılmıştır.

Gerçek hayatta yer alan bütün hizmetler bu sanal dünyada da bulunmaktadır. Reklam botları, L’Oreal sponsorluğu ve satış temsilciliği gibi birçok yardımcı unsur yer alır. Talebin olduğu yerde çeşitli ekonomik farklılıklara göre de cennetler kurulmuştur. Burada pazarlama yöntemleri etkilidir. Promosyonların yapıldığı ve hayatınızı bu sanal cennetlere taşımanız halinde 100 yıllık taahhüt verirsiniz %90 indirim yapılabileceğini söyleyen firmaların varlığı söz konusudur. Bu sektörün gelişimi de insanların tercihlerine göre şekillenmektedir. Fakat genel görüntüye bakıldığında, oluşturulan “sanal cennet”te insanlara istediklerini yapma özgürlüğü tanıyan bir dünya oluşturmuştur.

Kültürel Ögeler

Gerçek hayatta kutlanan ve insanların önem atfettikleri günler ve törenler de yine teknolojik alanda kurulan “sanal cennet”te gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu yönde oluşturulan özel gün ve törenler, insanların kültürel olarak kendilerini rahat hissetmeleri ve her şeyin yolunda olduğunu hissetmelerini istedikleri için yapılmaktadır. Cehennem kavramının olmaması, insanların aslında hep cennette var olacaklarını hayal etmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Cezalandırmanın olmadığı ve yaptıklarından sorumlu olmadığı bir dünya kurulmuştur. İnsanların gerçek hayattan bağlantılarını koparmamaları için dini bayramlarını, düğünlerini ve doğum günlerini anma, özel günleri kutlama olağanı verilmiştir. Bu şekilde, cennetin insanların

sosyal hayattan koparılmadığı bir yer olacağı duygusu üretilmektedir. Öte yandan bu cennette de bir kültür oluşumu söz konusudur.

Bu kültür, elbette tek bir bireyin kültürü değildir; ekonomik kaynağı sağlayabilen ve orada yaşamının ücretini ödeyebilmiş kişilerin katılımıyla oluşmaktadır. İnsanların hayal dünyasındaki bu cennet tasvirini yine yaşadıkları dünyaya benzetmeleri, insanın bilgisinin yine bir noktaya kadar ulaşabileceğini göstermektedir. Bu sayede insan ufkunun sınırları da görülmektedir. İnsanların anılarını yaşatmaları için onlara imkanlar sunulabileceği ve ölseler bile hayatlarının devam edebileceği algısına sahip olmaları hedeflenmektedir. Fakat bu da insanların bütçelerine göre şekillenmektedir. Gerçek dünyada var olan kapitalizm, “sanal cennet”teki dini veya kültürel öğelere müdahale edebilmektedir.

Kapitalizmin ve Sınıf

Müşteri hizmetleri temsilcisi “melek” Nora’nın “İnsanların yükseltme almalarını istiyorlar, buna kapitalizm denir!” sözü, aslında sınıfsal ayrımın ve kapitalizmin gücünün en açık göstergesi ve dayatması olarak yorumlanabilir. İnsanların bu yolla kendilerine mahkûm olmalarını bekleyen kapitalist sistem, cennette de kendini göstermektedir. 2000 gig’lik yüklemesi olanlar bu “sanal cennet”in en düşük yüklemelerine sahiptir. Bu soruna çözüm bulmak için ücretsiz bir proje hazırlayan Nathan, dizide bu nedenle öldürülmektedir. Yani kapitalist sistem “sanal cennet” olsa dahi önüne çıkmanı istememekte, müşterilerini kendine mahkûm edecek koşullar hazırlamaktadır. Bu bağlamda dizide “sanal devrimin” de işlendiği görülmektedir. Bu sisteme birebir tanık olan Nathan, bu sistemin adaletsiz olduğunu, insanların böyle yaşamaması gerektiğini söylemektedir. Yani sistemin bu sınıfsal ayrımcılığı yaparak dünyaya benzememesini istemektedir; çünkü sonuçta burası “cennettir.”

Kurallar Dünyası

Aslında tasarlamış oldukları dünya; sosyal düzen ve gündelik alışkanlıklarında kapsayıcı nitelikte oluşturulmuştur. Burada insanlar, özgürdür ancak zenginliği düzeyince konuşma hakkına sahiptirler. Nathan’da burada söz sahibi olan biri değildir; çünkü “sanal cennet”teki kontrolü kadınların elindedir. Sevgilisi Ingrid ve mesleği Nora, Nathan istesin veya istemesin veri akışını ellerinde bulundurmaktadırlar. Nathan’ın yüklenmesine de karar veren aslında sevgilisi Ingrid’dir. Bu ilişkinin, yaşadıkları dönemin feminist yaklaşımını da ifade ettiği söylenebilir.

Hizmet Çeşitliliği

Hizmet çeşitliliği ile yine ekonomik gücün ön planda olduğu ve insanların isteklerini her an gerçekleştirebileceği bir sanal dünya yaratılmaktadır. Her sınıfa yönelik hizmet çeşitliliği içinde alt sınıfın nelerden yararlanacağı da belirtilmektedir. Vücut oluşturmada üç boyutlu yazıcıların kullanılması, sınırsız melek hizmeti gibi pek çok dileğin yerine geldiği “sanal cennet”te psikologların hayvan avatarlarla hizmet vermesi, müşterilerin bu yere adaptasyon sağlamaları için geliştirilmiş uygulamalardır. Bu yolla aynı zamanda hayvanların iyileştirici özellikleri de vurgulanmak istenmiştir. Gerçek dünya ve “sanal cennet”teki birçok şeyin insanların isteklerine bağlı olduğu ve buna dair kapitalist sistemde hizmet veren bir yapının sürdürüldüğü bu popüler dizide de görülmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, gelecekte insanların nasıl uç isteklerde bulunabilecekleri de yine dizide sık sık işlenmiştir.

Yüceltme ve Ötekileştirme

Bu “sanal cennet”te ırk ayrımcılığı ve dini ayrımın olmadığı söylene de gerçek hayattaki insanların ve yüklenenlerin ötekileştirildiği ve sınıflara ayrıldığı görülmektedir. Siyahilerin işçi, beyazların ise zengin olarak gösterildiği bir sanal yapı karşımıza çıkmaktadır. Normal ölüm isteyenler “eski kafalı” olarak değerlendirilerek dışlanmaktadır. Yüklenmeye karşı olan bu insanlar veya bunun insan doğasına aykırı olduğunu düşünenler “eski kafalı” yargısının muhatabı olmaktadır. Bu konuyu sorgulayanlar, “sanal cennet”in de zararlarının olabileceği söylemekte ve inancın da devreye girdiği birçok olaya dizide yer verilmektedir.

Luddist ve Luddizm

Luddizm akımın babası Ned Ludd’dur. Çalışma hayatındaki gelişmeler, teknolojik ilerleme, insanların emeğinin makineleşmesi sorununu meydana getirmiş ve işçilerin yerine makineler almıştır. Efsaneye göre Ludd, dokuma makinelerini kırmıştır. Bu olaydan sonra İngilizler arasında yeni keşfedilen teknolojik aletlerin başına bir şey geldiğinde “Ned Ludd did it!”/“Nedd yapmıştır!” denilmektedir. Bu yaklaşım, Luddist akım veya Luddizm olarak anılmaktadır (Gültekin, 2021: 8435). Dizide Luddizmden bahsedilmekte, daha çok yüklenmeye karşı olanların Luddist oldukları ifade edilmektedir. İlk sezonda bu grubun herhangi bir eylem gerçekleştirmedikleri görülmektedir. Ancak Luddistler açıkça bir eylem gerçekleştirmese bile siber saldırıların onlardan geldiğine inanmaktadır. Bu da dizide karşıtlıkla, düşmanlık arasındaki farkın karıştırıldığı bir izlenimin yaratıldığını göstermektedir.

Umut

Tüm bu olumsuzluklara rağmen dizide umuda daha çok yer verilmektedir. Bir insanın ölümünden sonra varlığının devam edip etmemesi yakınları için çok önemlidir. Ölümünden sonra

varlığın devam edebilmesi ve aile üyelerinin yaşatılabilmesi için “sanal cennet”in oluşturulması, umut anlamına gelmektedir. Yüklenenlerin bu yolla tekrar dünyaya gelmesi mümkün olduğundan, bu durum insanların yüklenme olasılığını daha çok artırmaktadır. Aslında böylelikle insanların “kaybettikleri” ile daha çok görüşme olanağı bulunduğu, yani onları kaybetmedikleri ve “son konuşma” duygusunu da yok eden bir çözümdür. Fakat insanlara gerçek hayatta da yüklenme sonrasında da umudun hep var olacağı mesajının verilmesi, hayatın ve toplumların yadsınamaz bir gerçeği olduğu içindir.

Sonuç

“Upload” dizisinde insanların, ölümsüzlüğün peşine düşmesi ve buna çare olarak dijital dünyayı kullanması, günümüzün güncel konularından birisidir. Dizide, “sanal cennet”in nasıl olabileceği yorumlanmaktadır. Oluşturulan bu dünyaya hayat da dahil edilerek, insan hayatındaki değişimlerinin ne seviyede olacağı gösterilmektedir. Ancak bu değişimde, kapitalist sistemin değişmeyebileceği ve insanların hâlâ bir hayat pazarlığının içinde olabileceği açık bir şekilde gösterilmektedir. Dizide bu sistemin avantaj ve dezavantajlarının da yansıtıldığı görülmektedir. Sunulan teknolojinin avantajı, bireyin hayatını kaybettikten sonra, yakınları ve çevreleriyle birlikteliklerini sürdürebilmesini sağlamasıdır. Dezavantajı ise kapitalist sistemin ölümden sonra da aynı şekilde devam edip insanların parası kadar umut var ediyor olmasıdır. Dijital dünya olsa dahi eksikliklerinin olacağı ve insanların yarattıkları bir düzenekte mükemmel bir yaşamın olmayacağı aktarılmaktadır.

“Upload” dizisi, teknolojinin insan hayatına olan etkilerini ve dijital kapitalizmin insan üzerindeki etkilerini başarılı bir şekilde ortaya koymaktadır. Dizide, teknolojinin gelişmesiyle birlikte, kapitalizmin sınıfsal ayrımcılığı ve ticarileşme gibi olumsuz yönleri de gözler önüne serilmektedir. İnsanların ölümsüzlük arayışı ve bu arayışın dijital dünyaya nasıl aktarıldığı, hem ekonomik hem de sosyal açıdan birçok tartışmayı da beraberinde getirmektedir. Bu teknolojik gelişmelerin toplumsal ve ahlaki değerlere uymadığını savunan bir akımın da varlığı diziye yansıtılmaktadır. Bu gibi konuların popüler sinemaya aktarılması, gündemi güncel ve dikkat çekici hale getirmektedir. Bu çalışma, "Upload" dizisinin teknolojik ve kapitalist temalarını analiz ederek, günümüzdeki teknolojik gelişmelerin toplumsal yansımalarını anlamamıza katkı sağlamaktadır. Dizinin sanal gerçeklik, pazarlama metodları ve sınıf ayrımcılığı gibi konularda sunduğu perspektifler, gelecekteki araştırmalar için de önemli bir temel oluşturmaktadır.

Kaynakça

Ağaoğlu Ercan, E. (2019)“ Sanal Gerçeklik, Hakikat Kavramının Dönüşümü ve Popüler

Kültürdeki Yansımaları” *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, Sayı:34 115-143

Aydınalp, G. (2023) “ Gerçek Dünya’da Kendini Evinde Hissetmeyenlere Yeni Bir Dünya: “
Başlat:Ready Player One” Filmine Bir Bakış”, TRT Akademi, Cilt:8 Sayı:17 489-495

Burç, M.,Tanyeri Mazıcı, E., (2023) “Kültür Endüstrisi Aracı Olarak Dijital Yayıncılık: Dijital
Tv Platformları Üzerine Durum Çalışması.” *İletişim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, Cilt:3
Sayı:1 133-166

Coşgun, M. (2012), “Popüler Kültür ve Tüketim Toplumu” Batman Üniversitesi Uluslararası
Katılımlı Bilim ve Kültür Sempozyumu, *Yaşam Bilimleri Dergisi*, Cilt:1 Sayı:1 837-850

Demirkaya, İ., Koyuncu, E. (2021). “Dijital Kapitalizm, Tüketim Kültürü ve Y Kuşağının
Değişen Tüketim Davranışları” *Intermedia International e-Journal*, Cilt: 8 Sayı:15 174-196.

Gültekin, A. (2021)“Yapay Zekânın Luditleri Kimler Olacak?” *Opus Uluslararası Toplum
Araştırmaları Dergisi* Cilt:18 Sayı:44 8432-8454

Gültekin, G.(2018), “ Popüler Sinemada Sanal Özgürlük Sunumu :Pi’nin Yaşamı Örneği”,
Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi, Cilt:3 Sayı:5 1-19

Piyadeoğlu,, Ç. (2021). “Popüler Kültür Odağında Bireyin Ölümsüz Olma Arzusu.” *Mecmua -
Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 6, Sayı: 11, 480-500

Turhan, E. Hazal, (2021)“Ölüm Sosyoloji Ekseninde Ölüm Kaygısı ve Koronavirüs” *Habitus
Toplumbilim Dergisi* Sayı:2 85-101

Yılmaz, M., Turan, S., N. (2018). “Zekâ Yapay Ama Aşk Doğal: Bilim Kurgu Sinemasında
Yapay Zekâ- İnsan Aşkının Temsili”*Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Aralık (
Sayı:30 281-300

Extended Abstract

Purpose of the Study: This study aims to show how people create a perception of "virtual paradise" by using technology in the series "Upload" and how the capitalist system that exists in real life is adapted to this virtual world.

Research Questions: What are the reflections of digital capitalism and the solution brought by the series "Upload" to the human quest for immortality? How does the series address real life social events?

Literature Review: In the prepared study, the literature was examined, and it was observed that similar issues were emphasized in various science fiction series and movies. In the analyzed series, it was concluded that people use technological developments to direct society in line with their own wishes and present it as a need. In the light of the information obtained during the study, it has been observed that the fact that the subject is set in the future and that people build a universe close to real life thanks to technology stems from their desire to build a world where people can achieve what they want to do. The movie "Ready Player One", which is used as an example in the study, is similar to the subject of the study. While the movie talks about a world created by technology, it also deals with possible events that may occur. It is seen that the research subject has a social, cultural and economic structure and social events are included in the subject. It is understood that the general trend in this subject, both in literature and in TV series and movies, is that people's living conditions are necessarily dependent on the capitalist system. As a result of the analysis, it has been concluded that the subject covered in the series "Upload", the virtual life created will be no different from real life and the capitalist system will always appear in every field.

Methodology: The study is based on a qualitative research methodology and the subject matter is analyzed through a literature-based approach utilizing a number of sample TV series and movies. Definitions of the concepts related to the subject were made and analyzes were made by quoting from the series episodes. Information about the studies on the series was obtained. Ten episodes of the first season of the series were watched and evaluated and interpreted with the analysis method. In the selection of the subject, a production that is current and culturally influential was chosen. It is seen that the technological breakthroughs that are frequently on the agenda today and the movies and series made in this direction are followed with interest by people. Based on this, the necessity of this study emerges in order to analyze how much the series "Upload" touches on social events and how much they appeal to people's searches in life. Similar TV series and movies were also analyzed to see what kind of a world was created and

how human needs were approached. In the series subject to the study, people are promised "hope". In order to reveal the solution to the human quest for immortality and the reflections of "Digital Capitalism", the subject is discussed under eleven sub-headings. The sub-headings are; "Quest for Immortality", "Virtual Reality", "Marketing Supply and Demand", "Religious and Cultural Elements", "Capitalism and Class", "World of Rules", "Service Diversity", "Glorification and Othering", "Luddism" and "Hope". The sub-headings allowed the subject to be evaluated from many perspectives and enabled the identification of the issues in which the series came to the fore. Thus, it helped to achieve the purpose of the research. The framework has been expanded with the findings obtained in the sub-headings and the answer to the question of the human search for immortality and how society provides a return to it has been sought.

Conclusion and Evaluation: In the series "Upload", people's pursuit of immortality and their use of the digital world as a remedy for this is one of the current issues of today. In the series, it is interpreted how a "virtual paradise" can be. By including life in this world, the series shows the level of change in human life. However, in this change, it is clearly shown that the capitalist system may not change and people may still be in a life bargain. In the series, where the class distinction is clearly felt, it is seen that options are created according to the economic conditions of the people and that this distinction is the basis of the series as in real life. The series also reflects the advantages and disadvantages of this system. The advantage of the technology offered is that it enables individuals to maintain their unity with their relatives and environment after they die. The disadvantage is that the capitalist system continues in the same way after death and people have as much hope as they have money. As a result, even though technological innovations and options affect human relations and social structure, the basic purpose of the capitalist system is maintained in every way. Accordingly, it is conveyed that even if there is a digital world, there will be shortcomings and there will not be a perfect life in this system that people have created.

The series "Upload" successfully reveals the effects of technology on human life and the effects of digital capitalism on human beings. With the development of technology, the series also reveals the negative aspects of capitalism such as class discrimination and commercialization. The human quest for immortality and how this quest is transferred to the digital world brings along many debates both economically and socially. The existence of a movement that argues that these technological developments are incompatible with social and moral values is also reflected in the series. The transfer of such issues to popular cinema makes the agenda current

---

and remarkable. By analyzing the technological and capitalist themes of the TV series "Upload", this study contributes to our understanding of the social reflections of today's technological developments. The perspectives offered by the series on issues such as virtual reality, marketing methods and class discrimination provide an important basis for future research.